

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Wprowadzenie. Miłosierdzie - paradygmat człowieczeństwa i chrześcijaństwa

Author: Przemysław Sawa

Citation style: Sawa Przemysław. (2018). Wprowadzenie. Miłosierdzie - paradygmat człowieczeństwa i chrześcijaństwa. W: P. Sawa (red. nauk.), "Miłosierdzie : próba spojrzenia interdyscyplinarnego". (S. 7-10). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Wprowadzenie

Miłosierdzie – paradygmat człowieczeństwa i chrześcijaństwa

„Są chwile, w których jeszcze mocniej jesteśmy wzywani, aby utkwic wzrok w miłosierdziu, byśmy sami stali się skutecznym znakiem działania Ojca. Z tego właśnie powodu ogłosiłem *Nadzwyczajny Jubileusz Miłosierdzia* jako pełen łaski czas dla Kościoła, by uczynić świadectwo wierzących jeszcze mocniejszym i skuteczniejszym”¹. Te słowa Franciszka, wyrażające głębokie rozeznanie duchowe, zmieniły kształt Kościoła, a przez to odcisnęły swoje piętno na kondycji świata. Kolejne miesiące Jubileuszu stały się okazją do doświadczania mocy miłosierdzia w wymiarze duchowym i doczesnym, zwłaszcza w przypadku osób o skomplikowanych sytuacjach życiowych, wykluczonych, żyjących w beznadziei i rozpacz. Przyjęcie łaski Bożej darmo ofiarowanej grzesznikowi oraz konkretne czyny współczucia i realnej pomocy są namacalnymi owocami jedenastomiesięcznej wędrówki drogami miłosierdzia.

Cały Kościół został wezwany przez papieża do refleksji nad tym, co stanowi istotę przesłania Ewangelii, którą jest miłosierdzie Ojca i wpływające z niego miłosierdzie ludzi wobec siebie nawzajem. Odkrycie tego wiedzy do rozpoznania najgłębszej prawdy o Bogu, dziele zbawienia oraz tożsamości człowieka. Dlatego gest Boga winien kształtować gest człowieka. Trzeba wiedzieć, że miłosierdzie „to otwarcie serca na biednego. (...) miłosierdzie to zachowanie Boga, który przytula, to ofiarowanie się Boga, który przyjmuje, który pochyla się, by przebaczyć. Jezus

¹ FRANCISZEK: *Bulla Misericordiae vultus* (2015), 3.

powiedział, że nie przyszedł do sprawiedliwych, ale do grzeszników. Nie przyszedł do zdrowych, którzy nie potrzebują lekarza, ale do chorych. Dlatego można powiedzieć, że miłosierdzie to dowód tożsamości naszego Boga². W związku z tym naśladowanie Jezusa wyraża się nie tylko w czczeniu Ojca, ale w skierowaniu swojego wzroku na bliźniego, który nieraz jest wykluczony, poraniony, odrzucony, doświadczający wewnętrznych czy zewnętrznych dramatów, a w tym wszystkim wołający o łaskę, pomoc, obecność. Można więc powiedzieć, że miłosierdzie staje się niejako papierkiem lakmusowym poziomu przyjęcia Ewangelii, zbawienia, a co za tym idzie autentyczności wiary.

Prawdę tę eksponuje papież Franciszek: wypowiedane słowa, katechezy, przesłania, a przede wszystkim jednoznacznie przemawiające gesty, inicjatywy, wychodzenie ku ludziom cierpiącym, wykluczonym, o nieregularnej sytuacji. W ten sposób naśladuje Chrystusa oraz pokazuje miłosierdzie jako podstawowy paradygmat chrześcijaństwa – „Z naszej wiary w Chrystusa, który stał się ubogi, będąc zawsze blisko ubogich i wykluczonych, wypływa troska o integralny rozwój osób najbardziej opuszczonych przez społeczeństwo³. Nie chodzi więc jedynie o mówienie o miłosierdziu czy o okolicznościowe działanie, ale o sam rdzeń życia ochrzczonych, uczniów Jezusa. Taka postawa przemienia człowieka i świat wokół niego, rozbija utarte schematy, odnawia codzienność i niesie autentyczne wewnętrzne wyzwolenie.

Nadzwyczajny Jubileusz Miłosierdzia skierował wzrok Kościoła na miłosierdzie jako podstawowy przymiot Boga i nieodzowną postawę człowieka. Oprócz licznych rekolekcji, ewangelizacji, działań wobec potrzebujących, chorych i na różne sposoby cierpiących, podejmowano naukową refleksję nad zagadnieniem miłosierdzia, wychodzenia ku bliźnim, ku Bogu, który okazuje łaskę. I choć Jubileusz skończył się, to impulsy, które wniósł w rzeczywistość Kościoła i świata wciąż są aktualne. To jest motyw powstania prezentowanej publikacji, która stanowi próbę spojrzenia na rzeczywistość miłosierdzia, poszerzonego o kolejne odłony Roku Miłosierdzia aż do jego zakończenia w uroczystość Jezusa Króla Wszechświata w dniu 20 listopada 2016 roku. Może stanowić inspirację do dalszej refleksji nad miłosierdziem oraz jego urzeczywistnieniem w konkretnych sytuacjach życiowych, by stało się ono prawdziwie codziennością w życiu ludzi w wymiarze duchowym, interpersonalnym czy materialnym. Cenny staje się w tym głos Biblii, teologii (począwszy od epoki patrystycznej po współczesne zagadnienia), filozofii, litera-

² FRANCISZEK: *Miłosierdzie to imię Boga. Rozmowa z Andrea Torniellim*. Tłum. J. GANOBIS. Kraków 2016, s. 27–28.

³ FRANCISZEK: *Kościół miłosierdzia*. Opr. G. VIGINI. Tłum. WWW.VATICAN.VA, K. STOPA. Częstochowa 2014, s. 37.

tury, ekonomii. Dlatego niniejsza publikacja składa się z dwóch części: pierwsza zawiera spojrzenie biblijno-teologiczne, a druga podejmuje refleksję nad miłosierdziem z punktu widzenia nauk humanistycznych i ekonomii.

Niniejsza monografia jest owocem pracy przedstawicieli wielu środowisk akademickich w Polsce (Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej, Ewangelikalnej Wyższej Szkoły Teologicznej we Wrocławiu, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Opolskiego, Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji w Lublinie).

Wpisuje się ona w wezwanie papieża Franciszka, który na zakończenie Jubileuszu zachęcał: „Obecnie (...) nadszedł czas spojrzenia w przyszłość i zrozumienia, w jaki sposób iść dalej wiernie, z radością i entuzjazmem, aby doświadczyć bogactwa miłosierdzia Bożego. Nasze wspólnoty będą nadal mogły być żywe i dynamiczne w dziele nowej ewangelizacji, na tyle, na ile *nawrócenie duszpasterskie*, do którego przeżywania jesteśmy wezwani (por. *Evangelii gaudium*, 27), będzie codziennie kształtowane przez odnawiającą moc miłosierdzia. Nie ograniczajmy jej działania. Nie zasmucajmy Ducha, który zawsze wskazuje nowe drogi do przejścia, aby zanieść wszystkim zbawczą Ewangelię⁴. Wobec tego miłosierdzie coraz bardziej powinno być obecne w życiu ochrzczonych, jak również każdego człowieka. Jest to jedyna droga do budowania lepszego świata, bardziej przenikniętego miłością i pokojem. Nie wyraża jakiegś słabości człowieka, ale jego największą siłę, która prowadzi do przebaczenia, pomocy bliźniemu, odpowiedzialności za niego i całą otaczającą rzeczywistość. W ten sposób realizuje się powołanie człowieka, by czynić sobie ziemię poddaną (Rdz 1,28b). Jednocześnie chrześcijanie naśladują gest Syna, który nie przyszedł, aby potępić, lecz zbawić każdego grzesznika, podnieść upadłych, dać nadzieję zrozpaczonemu, uzdrowić chorych czy uwolnić zniewolonych. Źródłem tego jest osobiste doświadczenie miłosierdzia Bożego.

O taki lepszy świat i nowy kształt rzeczywistości modlił się przed laty Jan Paweł II. Wydaje się więc, że wszelkie rozważanie o miłosierdziu może jedynie być podejmowane w świetle słów wypowiedzianych w Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Krakowie-Łagiewnikach w dniu 17 sierpnia 2002 roku:

⁴ FRANCISZEK: List apostołski *Misericordia et misera* (2016), 5.

Boże, Ojczy miłosierny,
który objawiłeś swoją miłość
w Twoim Synu Jezusie Chrystusie,
i wylałeś ją na nas w Duchu Świętym, Pocieszycielu,
Tobie zawierzamy dziś losy świata i każdego człowieka.
Pochyl się nad nami grzesznymi,
ulecz naszą słabość,
przezwycięż wszelkie zło,
pozwól wszystkim mieszkańcom ziemi
doświadczyć Twojego miłosierdzia,
aby w Tobie, Trójjedyny Boże,
zawsze odnajdywali źródło nadziei.
Ojczy przedwieczny,
dla bolesnej męki i zmartwychwstania Twojego Syna,
miej miłosierdzie dla nas i całego świata! Amen.

ks. Przemysław Sawa
Wydział Teologiczny
Uniwersytet Śląski w Katowicach